

**CIF SWITZERLAND,
PROFESSIONAL EXCHANGE PROGRAM**

2017. MÁJUS 4-18.

Beszámoló

Készítette: Sztojanov Nóra

NENESZ

Nagyon hálás vagyok a NENESZ elnökségének, Gósi Tamás elnök úrnak, Dr. Herczeg Krisztián és Szántó Edina Anna elnökségi tagoknak, hogy megteremtették a lehetőséget számomra, hogy ezzel a tapasztalattal gazdagodjak. Köszönöm Ábrahám Mónikának a Minden Csepp Alapítvány kuratóriumának elnökének, aki folyamatosan támogatja a hasonló szakmai kezdeményezéseket, ezáltal a mostani kiutazásomat is. Külön köszönetet szeretnék mondani Mihály Orsolya igazgatóhelyettes asszonynak és Deák Fruzsínának, hogy segítettek az adminisztráció útvesztőjében kiigazodni. Valamint nem tudok eléggé hálás lenni Anna Schmid-nek, aki nem csupán a befogadó családom volt, hanem a jelentkezéstől kezdve vezetett és tartotta bennem a lelket, köszönöm az együtt töltött időt! És végül nagyon köszönöm a vőlegényem és családom kitaró támogatását, nélkületek csak félemler lennék.

Sztojanov Nóra

CIF - Professional Exchange Program

A CIF egy olyan non-profit, önkéntes szerveződésen alapuló szervezet, amelynek célja a nemzetközi megértés és a világbéke előmozdítása, a szociális szférában dolgozó szakemberek képzésével és tapasztalatcseréjével.

A CIF a szociális területről érkező szakemberek szakmai fejlesztését, képzését biztosítja interkulturális csereprogram által.

A CIF nonprofit, önkéntes egyesület, amit Dr. Henry B. Ollendorff (1907-1979) egy németországi emigráns ügyvéd kezdeményezésére alakítottak meg. Dr. Henry B. Ollendorff az Amerikai Egyesült Államokba emigrált a második világháború után, és ott ügyvédből szociális munkásnak képezte át magát. Az amerikai kormány újraképzési programja keretében visszatért Németországba, hogy tanfolyamokat szervezzen az ifjúsági vezetők és a szociális munkások számára. Itt született meg az ötlet, hogy egy csereprogramot hozzanak létre. Így alakult meg a Cleveland International Program (CIP), amely 1956 óta több ezer résztvevőt vonzott az egész világból. 1960-ban a CIP korábbi résztvevői megalapították a CIF - Council of International Fellowship szervezetét.

A CIF szervezet tagjai, hat kontinens több mint 30 országában országos szervezeteket alkotnak. Ezek közül több mint 20 szervezet szervez nemzetközi szakmai csereprogramot (PEP - Professional Exchange Program). A több mint, ezer aktív tag nagyban hozzájárul a programok színvonalához. A CIF International kétévente nemzetközi konferenciát szervez, melyet a résztvevő országok valamelyike szervez és koordinál. A következő konferencia Görögországban, Kalamatában 2017. szeptember 18. és 23. között lesz megtartva. Témája: a személyes és globális stabilizáció kulcskonceptiója: Meta-kinézis.

A CIF Svájcot, 1980-ban alapította a CIP két tucat öregdiákja. 2009 óta a CIF Svájc csereprogramokat szervezett, és olyan svájci szakemberekkel tartja a kapcsolatot, akik külföldön kívánnak részt venni más országok CIF csereprogramjain.

CIF SVÁJC felépítése - koncepciója

Amikor a CIF Svájc elindult, sok állami támogatást kaptak, így a programot szinte ingyenesen tudták felkínálni más országokból érkező résztvevőknek. Amikor elkezdték a csereprogramot,

akkor még egy-egy képzés összesen négy hétig tartott, de a későbbi tapasztalatok alapján rájöttek, hogy az időszak túl hosszú, a munkáltatók nem tudják ilyen hosszú időre nélkülözni a munkavállalókat, ezért lett végül összesen tizenhét napos. További feladatuk az, hogy olyan szakembereket találjanak, akik a lehető legtökéletesebben be tudják mutatni a svájci szociális szférát. (Hiszen így valósul meg a PEP – Professional Exchange Program). Ám, mindig gond a nyelv, hiszen szakembereket lehet találni, akik jól beszélnek angolul (a csereprogramok, konferenciák hivatalos nyelve az angol), de a kliensek többsége nem beszél idegen nyelveket, így velük általában közvetlen kapcsolatot kiépíteni a résztvevők nem tudnak...

További fontos pontja a csereprogramnak, hogy az első három nap után, - amit ismerkedéssel töltenek-, a résztvevők befogadó családokhoz kerüljenek, és ott töltsenek majdnem kettő teljes hetet. A befogadó családok sokszor nem a szociális szférában dolgoznak. Az alapgondolat az, hogy a résztvevők megismerjék a „svájci élet” mindennapjait. A mi csoportunkban is különböző befogadó családok voltak, az idősebb –ám nagyon aktív- nyugdíjas házaspártól, a kisgyermekes családokon keresztül akár még egyedülálló anyukával is lehetett együtt lakni. Az alapkonceptió, az, hogy a svájci szociális munkát és a mögöttes tényezőket megismerje a csereprogramban résztvevő szakember. Ehhez viszont érdemes belelátni, egy család életébe. Az estéket általában a befogadó családnál tölti a szakember, ahol lehetőség nyílik egy kellemes vacsora mellett a mindennapi élet dolgairól is beszélgetni.

Nagyon fontos, hogy a program közben és végén is visszacsatoljanak a résztvevők, hogy fejlődni tudjon a program. A tizenhét nap alatt összesen három alkalmunk volt, hogy reflektáljunk az eddigi megtanult-megtapasztalt ismeretekre.

Felmerülhet a kérdés, hogy a programban megismert szakmai egységek mit profitálnak abból, ha részt vesznek és megszervezik az előadást, intézménylátogatást- természetesen mindezt teljesen ingyen -, hiszen a CIF egy non-profit szervezet? Megismerhetik, hogy más országokban hogyan működnek a hasonló szervezetek és friss szemmel tudnak újra ránézni saját intézményükre.

A program további célja, hogy a résztvevők az itt megszerzett tapasztalatokat haza vigyék, és amennyiben még az országuk nem rendelkezik CIF szervezettel, akkor ott is el tudják kezdeni

a helyi szervezet létrehozását. Ezen felül még egy oklevelet¹ is kapnak a résztvevők, amivel bizonyíthatják, hogy az eltelt majdnem három hetet valóban aktív tapasztalatszerzéssel, tanulással töltötték.

Az elmúlt időben a CIF Svájc együttműködik a FICE International² szervezettel, mert úgy gondolják, hogy két hasonló szakmai csereprogram felesleges lenne. Az együttműködés azóta is sikeresen működik.

Jövőkép

A CIF nemzetközi célja, hogy minden programban résztvevő, szociális szférában dolgozó tovább vigye a program által megtanult ismereteket, illetve megismertesse kollégáit a CIF-ben rejtőző lehetőséggel. Melyek ezek a lehetőségek?

- Nemzetközi kapcsolatok kialakítása
- Más országok rendszerének megismerése
- Jó gyakorlatok elsajátítása
- Szakmai fejlődési lehetőség

Három hét eltöltése külföldön hihetetlen élmény, amivel nem csupán a résztvevő gazdagodik, hanem rajta keresztül a munkahelye, országa is.

A CIF nem titkolt szándéka: minél több országban jelen lenni, és új CIF irodákat létrehozni a világon. A globalizáció legszebb formája, ha együttműködések során együtt küzdünk a világbéke megteremtésén. Így mi is azon fogunk fáradozni, hogy részesei legyünk ennek az együttműködésnek szakmai kapcsolatok szélesebb körben történő kiépítésével, csere programok szervezésével, a jó gyakorlatok beépítése a szakmai munkába, és ezeknek a hazai szinten történő terjesztése.

A szociális munka értékei a gyermek- és családvédelemben

¹ lásd.: 1. számú melléklet

² lásd bővebben: <http://ficeinter.net> illetve: <http://www.fice.hu>

Előadók: Anna Schmid és Clara Bombach

Az előadás számomra nagyon meghatározó mondata az volt, hogy a szociális szférában dolgozó szakemberként az én feladatom, hogy „híd legyek a világban”. Ez a feladatunk, és itt a világot nem csupán földrajzilag kell érteni, hiszen ugyanannyira fontos, hogy hidat tudjunk építeni például a gyermek és családja, a gyermek és iskolája között is.

Amikor különböző országokból gyűlnek össze szakemberek, hogy eszmét cseréljenek, előfordulhat az, hogy egyszerű definíciók alatt eltérő jelentés tartalmakat értenek.³ Érdemes ezeket tisztázni.

Amikor az ember egy új kultúrába csöppen bele, nagyon sok dolgon meglepődik. Ilyenkor érdemes elgondolkodni azon, hogy számára miért meglepő esemény, hiszen így tanulhat a legtöbbet a saját kultúrájáról. Meg kell tanulni ezeket a különbségeket megérteni, és ennek legjobb módja, hogy állandóan és szégyenkezés nélkül merjünk kérdezni. A különbségeket nem csupán észrevenni kell, hanem meg kell érteni. Sokszor például figyelembe kell vennünk az adott ország történelmét, és így érthetjük meg a különböző reakciókat a felmerülő esetekre. Meg kell ismerni a problémákat, majd utána érdemes azon is elgondolkodni, hogy vajon a probléma az adott kultúrában is problémát jelent-e? Vajon a problémát felismerő személy valóban kompetens-e a probléma megoldásában? Kinek, milyen feladata és szerepe van a probléma megoldás során? Rengeteg olyan kérdést kell feltenni, ami elsőre talán túl egyszerűnek, egyértelműnek tűnhet, de ezek a kérdések segíthetnek a problémamegoldás menetében.

Egy nemzetközi szintéren mindig nehéz „közös” nyelvet beszélni, hiszen kultúránkból, történelmünkből más-más alapfelfogásokat hozunk. Ám pont ezért érdekes nemzetközi szinten beszélni az elméleteinkről, hogy mások tükrében saját gondolatainkat fedezzük fel.

³ Példa: a magyar nyelvben minden 18. életévét be nem töltött személyre használhatjuk a „gyermek” jelzőt. Míg az angol „child” jelzőt jellemzően 12 év alatti gyermekekre használják.

Előadó: Johanna Brandstetter

A gyermek-, ifjúság- családvédelemi rendszer Svájcban

A svájci szociális háló nem probléma és hiány orientált. Elsősorban azt szeretnék elérni, hogy a felnövő fiatalok felelősségteljes tagjai legyenek a társadalomnak. Tudjanak és merjenek segítséget kérni, amennyiben problémájuk van.

Család- és gyermekvédelem – politikai nézőpontból

Svájc összesen 26 kantonból⁵ áll, a törvényeket az állam alkotja meg. A törvények általában egyszerűen megfogalmazott (hiszen négy nyelvre kell lefordítani) utasítások. A végrehajtásuk szabályozása már kantoni szinten történik meg. Így előfordulhat, hogy például Bernben és Zürichben ugyanazt a törvényt teljesen más eszközökkel hajtják végre.

A törvényeket a svájci szövetségi társadalombiztosítási iroda szabályozza. Ezek a következő szintek: védelem, támogatás, részvétel.

A svájci szövetségi ifjúsági bizottság vizsgálja és reagál az ifjúság igényeire, elemzi, hogy az új törvények milyen hatással vannak a fiatalok rétegére. Majd a fiatalok aggályait és javaslatait továbbítják a svájci szövetségi tanácsnak. Ez 1978 óta működik sikeresen.

1997-ben elfogadták a Gyermek Jogairól szóló Egyezményt, így ennek alapján az Egyezményben leírtak beépültek a svájci jogrendszerbe. Mivel a jogrendszerük teljesen másképp működik, mint a magyarországi (nem központosított), így előfordulhat, hogy a végrehajtási stratégia különbözik a különböző közigazgatási rendszerekben.

Politikai keretrendszer:

Négy jogi közbelépés lehetséges:

- figyelmeztetés, segítségnyújtás,
- gyámság,

⁴ az eredeti prezentáció az 2. számú mellékletben található meg

⁵ kanton – közigazgatási egység

- a szülői feladatok alóli felmentés,
- a szülői feladatok ellátásának megszüntetése.

KES – a gyermekek és felnőttek jogairól szóló törvény. Ők hozzák meg a döntést, hogy egy-egy esetben milyen jogi lépéseket tegyenek. A döntéshozók különböző területekről jönnek – bírók, jogászok, szociális munkások-, így a meghozott döntések interdiszciplinárisak.

KESB – a végrehajtó szerv, amely újnak mondható, 2013 óta használják ezt a modellt. Mivel még nagyon új, így gyakran éri kritika.

Kiegészítő segítséget nyújtó szolgáltatások:

- Ifjúsági munka

Szociális munka fiatalokkal (6 és 25 éves között), szabadidő hasznos eltöltése. Bárki igénybe veheti ingyenesen. A fiatalokat bevonják a szervezésbe. Önkormányzatok, ifjúsági szervezetek, egyházak szervezhetik. Fő feladatuk, hogy megfelelő szabadidő eltöltést tudjanak biztosítani a gyerekeknek és fiataloknak, hogy a fiatalok ne destruktív tevékenységgel töltsék el idejüket.

- Napközi ellátás

Szociális és pedagógiai szakellátás napközben: kora reggel, ebédidőben, délutánonként és az iskolai szünetek alatt (Svájcban nincs menza, a gyerekeknek egy órás ebéd szünete van, amikor is hazamehetnek enni. Ez plusz terhet ró a szülőkre, hiszen teljes állásban dolgozni, de ebédidőben otthon lenni, nem megoldható). A feladatokat közösségek, iskolák, egyházak és privat kezdeményezések látják el. Mivel nagy igény van rá, így alaposan át kell gondolni, hogy szakmailag jól felépített, jól strukturált napközi ellátást hozzanak létre, amely megtalálja a megfelelő egyensúlyt is a családi élet és az intézményesített keretek között.

- Szülő képzés

Információ- és segítségnyújtás a szülőknél, továbbképzések, előadások tartása, valamint rendszeresen hírleveleken keresztül. Gyakori kérdés, hogy vajon hogyan tudják elérni a célcsoportot, akik általában migráns családok, vagy alacsony szocioökonómiai státuszban élők.

Kiegészítő támogatás a kihívásokkal küzdő családok számára, tanácsadás és támogatás a helyzetek kezelésére:

- Tanácsadás fiatalok számára

Élet és karrier tanácsadást és általános tanácsadást, illetve online tanácsadást is szerveznek. Ingyenes, mindenki számára elérhető, nem kötelező. Gyakorti vita téma, hogy az online tanácsadás mennyire hasznos.

- Szociális munka az iskolákban

Fő feladata a prevenció, beavatkozhat egyéni, csoportos vagy akár iskolai szinten is. Csupán tanácsadó szerepe van az iskolai szociális munkásnak. Nem csak a gyerekekért van, hanem bárki fordulhat hozzá segítségért.

- Tanácsadási támogatás szülőknek, anyáknak, apáknak

Iskolai problémák, iskolai hiányzások esetén segíthetnek. Segíthetnek a kommunikációban (szülő – gyermek, szülő – iskola, iskola – gyerek), ha családon belüli erőszak gyanúja merül fel, válásnál és gyermek elhelyezéseknél is segítséget és támogatást nyújthatnak.

Család „helyettesítő” támogatások (alap- és szakellátás)

- Családok számára szociálpedagógiai segítséget nyújtó szervezetek

Segítenek a családoknak feldolgozni különböző traumákat, amikor ilyen segítséget kapnak, akkor általában átgondoltabb a hosszabb távú a konzultáció, hiszen nem átmeneti gondokkal küzdenek.

- Átmeneti és gyermekotthonok

Széles körű ellátást tud nyújtani: olyan otthon, amelyek speciális igényű gyermekek ellátására szakosodott; olyan otthonok, amelyek intézményen belül biztosítják az oktatást. Vannak zárt otthonok, melyek szigorúbb szabályozással működnek. Lehet hosszú- és rövidtávon is igénybe venni a szolgáltatásaikat. Feladatuk a re-integráció a családba és a társadalomba is.

- Nevelőszülői hálózat

A nevelőszülőknél elhelyezett gyermekek, élhetnek hosszú távon is a befogadó családban, de csak átmenetileg. Általában hat éven aluli gyermekek élnek nevelőszülőknél, akiknek nincsenek speciális igényeik, csupán szociálpedagógiai vagy terápiás beavatkozásra van szükségük.

Dielsdorf kjs - Amt für Jugend und Berufsberatung – ifjúsági és pályaválasztási iroda

Előadó: Viviane Etzold

A „kjs” rövidítést használják Svájcban az olyan gyermekjóléti központokra, ahol segítséget kérhetnek a szülők és a gyermekek 0-18 éves korukig. Széles körben segítik a területileg hozzájuk tartozó családokat.

Svájcban, ha egy gyermek megszületik, akkor a család elérhetőségét elkérik a kórházban, majd azt a területileg felelős kjs részére megküldik. Ezután a csecsemőgondozással megbízott munkatárs felhívja a családot, és megismerteti azokkal a lehetőségekkel, amelyet az intézményük nyújtani tud. Hetente tartanak baba-mama délutánokat, ahol az anyukák és apukák feltehetik a kérdéseiket (sokat sír a baba, mit tudok tenni? stb.), illetve előadásokat is tartanak. Ez nagyon fontos főleg azoknál a családoknál, akik bevándoroltak az országba, így nincs a közelükben olyan idősebb generáció (nagyamák, nagynénik), akiktől tájékozódhatnának ilyen kérdésekről. Az intézetben nem csak szociális munkások, hanem pszichológusok és terapeuták is dolgoznak. Így ha később a családon belüli kommunikáció például nehezen működik, úgy felkereshetik a szülőket, a gyerekeket, de akár az iskolai szociális munkás is az intézményt, hogy irányított beszélgetésen keresztül segítsenek nekik közös nevezőre jutni.

Az adminisztrációs feladatokat adminisztrátorok végzik, így a szociális munkásoknak ezzel nem kell foglalkozniuk. Az adminisztrátorok küldik ki a meghívókat a megbeszélésekre, ők keresik fel a családot, hogy a szociális munkásoknak csak azzal a papírmunkával kelljen foglalkozniuk, ami szorosan a munkájukhoz köthető.

Ebben az intézetben öt éve kidolgozott koncepcióval dolgoznak. Bár a koncepcióval nem ismertettek meg minket részletesen, azt elmondták, hogy mivel az összes kollégájuk legalább

öt éve az intézet tagja, a koncepciót közösen írták meg, így a benne leírtakkal mindenki egyetért. Jól átlátható, könnyen használható. Elmondásuk szerint erre azért volt szükség, mert régebben nagyon sok olyan feladatot kaptak, amelyet úgy éreztek, hogy nem tudnak megoldani. Viszont, ha most kapnak egy feladatot, ami nem a feladatkörük, könnyen tudják delegálni, hiszen a koncepcióban nem csak elméletek, hanem gyakorlati elemek is vannak.

Triemli Kórház – Kórházi szociális szolgáltatások⁶

Előadó: Fabienne Muster

A svájci egészségügy a holisztikus megközelítésben hisz. Az egyén egészségügyi állapota három összetevőből alakulhat ki: szociális, személyes (pszichés) és biológiai okai lehetnek. A kórházakban dolgozó szociális munkások feladatai a következők: a felépülés segítése (rehabilitációs központok keresése, kapcsolatfelvétel stb.), a beteg védelme és a szociális re-integráció (súlyos betegségek után). Továbbá a szociális munkások a kórházakban segítenek a társadalombiztosítási rendszerben eligazodni. (Az egészségbiztosítást fizetni kell, lehet kérni privát egészségbiztosítást is. Ám a kórház mindenkit ellát, attól függetlenül, hogy van vagy nincs egészségbiztosítása.) Újdonsült édesanyáknak és édesapáknak segítenek (többek közt, jeleznek az illetékes kjs központnak), ezen felül gyermekvédelmi rendszerben is jelző szerepük van, sőt a felnőtteknek is – például demenciában szenvedő embereknek is segítséget nyújtanak.

A csapat és az adminisztráció

Összesen 13 szociális munkás dolgozik a kórházban, akik hétfőtől-péntekig dolgoznak reggel 8 és délután 5 óra között. A szociális munkások többsége csak részmunka időben dolgozik. (a svájci rendszerben a részmunka idő lehet 60-70-80, de akár 90% munkaidő is.) A tizenháromból kettő dolgozó az adminisztráción dolgozik, és ezen felül 23 önkéntes segíti a kórházban dolgozó szociális munkások munkáját.

A szociális munkások is végeznek adminisztrációt, minden ellátott ember személyes anyagába jegyzik fel megjegyzéseiket. Ezt azután tudják megtenni, amikor a nővér felvette az anamnézist. Külön számítógépes programot használnak, aminek adatai utána minden

⁶ az eredeti nyelvű prezentáció 3. számú mellékletben található meg

kórházban dolgozó számára elérhetőek. Bár az előadónk kitért arra, hogy az orvosok és a nővérek/szociális munkások két külön adminisztrációs rendszerben dolgoznak, de tervek vannak az egységesítésre.

Alapvetően elmondható, hogy a kórházban történő összes ellátottból, összesen 17% esetben kell közbe avatkozniuk, ez körülbelül 3820 beteget jelent évente. 2250 esetben dolgoznak együtt, és utalnak át betegeket rehabilitációs klinikákra illetve ápolóotthonokba.

A svájci szociális szférában fontos szerepe van annak, hogy mindenki megkapja azt a megsegítést, amellyel a legteljesebb és legeredményesebb életet tudja élni.

ZEKA⁷ - Zentren Körperbehinderte Aargau – Fogyatékkal élők Aargau Kantoni Központja

Előadó: August Schwere

A Zeka egy olyan központ, ami egy összetett feladatot lát el Aargau kantonban. A Baden városában található Zeka központ 4 részből áll

- testi fogyatékkal élő felnőttek szállása
- testi fogyatékkal élő felnőttek munkahelye
- étterem
- testi fogyatékkal élő gyermekek iskolája

Az értekezletet az étteremben kezdtük, ahol az intézményvezető Doris Kehl ismertette az intézmény alapkonceptióját. Az épület három fő részből áll. Az egyikben apartmanok találhatóak, itt élnek azok a felnőttek, akik testi fogyatékoságuk miatt folyamatos ellátást igényelnek. A rehabilitációs munkát nem az intézményben látják el, hanem a városban, más intézmények, így oda a felnőtteknek el kell jutniuk. Ám mivel a városvezetéssel szorosan együttműködnek, például olyan buszok járnak Zeka és a város között, amelyeket mozgássérült utasok is könnyen tudnak használni. A másik szárnyban egy olyan munkaterületet építettek ki, ahol a mozgássérült emberek végezhetnek munkát. Munkájuk különböző lehet, kreatív tevékenységtől (képeslapok, madáretető készítése stb.) kezdve,

⁷ honlap: <http://www.zeka-ag.ch>

például az egyik nagy autógyártó cég reklám ajándékainak szánt pendrive-ra töltötték fel kisfilmeket. Így ezekből a tevékenységekből is bevétel folyik be az intézmény részére. A két épület között helyezkedik el az étterem nem a bentlakók számára van fenntartva – bár ők is szoktak ott étkezni-, hanem bárki bemehet és ehet, ami azért fontos Doris elmondása szerint, mert az így bentlakó és dolgozó felnőtteknek is megteremtik az azt érzést, hogy dolgozni mennek, hiszen fel kell öltözniük, és el kell hagyniuk a lakásukat, és a munkahelyükre átérve idegenekkel is találkozhatnak. Az étteremben továbbá olyan fiatalokat is felvesznek, akik a gyakornoki idejüket töltik, mint szakács tanulók. A negyedik épület az iskola, ahol mozgássérült gyermekek oktatása folyik. Egy nagyon finom ebéd elköltése után, miután megnéztük a felnőttek munkahelyét, átmentünk az iskolába, ahol August Schwere tartott nekünk előadást. Az iskola nagyon tágas, szépen díszített épület. Ami szembe ötlő volt, hogy kétemeletes, de mindenhol van lift, illetve a lépcsők tetején, a lépcső közepén egy rúd volt elhelyezve, így megelőzve a kerekesszékes baleseteket. (ugyanis nem tudnak legurulni még véletlenül sem.) Nagy terek mellett, például a mosdóban a tükrök is úgy voltak elhelyezve, hogy mindenki láthassa magát. (döntve és alacsonyabban voltak tükrök, így kerekesszékesben ülő diákok is meg tudják magukat nézni.) Itt folyik a rehabilitációjuk, több olyan teremben is voltunk, amiknek a fejlesztés a feladata. Az iskolának közös udvara van egy másik, nem speciális iskolával, így segítik elő az integrációt, hiszen a két iskola tanulói a szünetekben együtt játszhatnak. Az előadás során megismerhettük az iskola álláspontját a fogyatékkal élővel kapcsolatban. Úgy gondolják, hogy ez egy állapot, amivel foglalkozni kell, de nem szabad, hogy ez határozza meg a fiatalok életét. Ezt bemutatandó, később lehetőségünk volt egy nyolcadikos osztályba bemenni, és a diákokkal is beszélgetni. Talán ez volt ez egyik legkellemesebb élményem a CIF program alatt. Meglepő volt, hogy a gyerekek milyen jól beszélnek angolul, és főleg az a nyíltság, amivel beszéltek saját nehézségeikről. Minden szégyenérzet, és pironkodás nélkül, néha még humorral is megfűszerezve. A tanárok sem sajnálattal, babusgatással fordultak feléjük, hanem egyenlő partnerként kezelték a gyerekeket. Később inkább informális irányt vett a beszélgetés, a gyerekek kíváncsiak voltak, hogy milyen országból jövünk, mivel foglalkozunk. Így számukra is egy nagyon jó kis angol óra kerekedett, és mi is megismerhettük ezeket a rendkívüli fiatalembereket!

Mindenképpen gazdagodtam a nyílt hozzáállás és a kommunikáció csodájával. Az itteni fiataloknak voltak céljaik, volt elképzelésük arról, hogy később milyen állást szeretnének

választani (volt, aki szociális munkás akar lenni!). A tanárok reális, elérhető célokat tűznek ki eléjük, amelyek beteljesítésén a gyerekekkel és a szülőkkel közösen dolgoznak. Nem sajnálják a mozgásszervi- és egyéb fogyatékkal élőket, hanem együttélésre, önállóságra nevelik őket.

Gfellergut Institution

Előadó: Eliane Schicker⁸

Gfellergut intézete nem „csupán” gyermekotthon, hanem egy olyan intézet, amely szolgáltatások széles körét nyújtja.

Gfellergut Zürich külvárosában, csodás dombokon helyezkedik el, az intézmény nyitott, csupán jelképes kerítés mutatja, hogy ezek az épületek nem lakóházak. Ami számomra először nem volt egyértelmű, hogy Gfellergut, bár van bent lakásos része, elsősorban nem gyermekotthon, hanem egy oktatási intézmény. Viszont, hogy megértsük, pár szóban ismertetném a svájci oktatási rendszert.⁹

2 év óvoda után, 6 évig járnak általános iskolába a gyerekek, majd újabb 2 évig „alsó középiskola” a következő szint. Itt kell eldönteniük, hogy milyen irányba szeretnének tovább tanulni. Ha gimnáziumban mennek, akkor valószínű, hogy egyetemre készülnek. De mehetnek hasonló középiskolába, mint a magyarországi szakgimnáziumok, ahol szakmát tanulnak, de akár egy évig áthidalható képzést is kaphatnak, ha végtelenül tanácstalanok, hogy mit szeretnének tanulni. Ha nem gimnáziumba mennek, hanem szakmai képzésre és tréningre, ahogy a neve is mutatja, nekik szakmai gyakorlatot kell elvégezniük. Ez viszont annyiban különbözik a magyarországi gyakorlattól, hogy heti több napon, a képzés egészén keresztül, fizetést kapva dolgoznak a fiatalok. Ezekon a szakmai gyakorlati helyeken valós tudást szerezhetnek, és valós munkát is végeznek. A rendszer további előnye, hogy átjárható, útközben módosítható.

Gfellergut a szakmai gyakorlatukat végző fiatalok képzőhelye többek között. Gfellergut-ban kerékpár mérnöknek, asztalosnak, adminisztratív munkatársnak, szakácsnak és higiéniai

⁸az eredeti prezentáció 4. számú mellékletben található meg

⁹ lásd.: 5. számú melléklet

szakembernek is lehet tanulni. Természetesen a helyek itt is korlátozottak. A szakmai képzéseken túl van „Taplus” nevű napközbeni ellátást biztosító szolgáltatásuk is, ami együtt működik az oktatási részleggel. A gyerekek egyéni, személyre szabott napközbeni foglalkozáson vesznek részt, pedagógiai, szociális és egyéb támogatást is kaphatnak, amíg ezt a szolgáltatást igénybe veszik (természetesen szabályok itt is vannak, amennyiben valaki nem tartja be, akkor záros határidőn belül kikerül a programból).

Ezen felül, segítik a munka világába való beilleszkedést azoknak a fiataloknak, akik már Gfellergut bentlakásos részét is igénybe veszik. Az oktatást kiscsoportokban tartják, hogy segítsenek a felzárkóztatásban.

Gfellergutban két bent lakásos csoport van 10-10 fővel. Az egyik csoportban a gyerekek itt tartózkodása nem hosszú távú, általában 3-6 hónap közötti időtartalmat ölel fel. Ez a BEO csoport –a megfigyelés csoportja. Ebben a csoportban csak 14-18 év közötti fiúk laknak, és mint egy gyermekotthonban az ellátás itt is az év 365 napján 24 órában folyik. Határozat alapján kerülnek be az ifjak. A nevelők feladata, hogy egy struktúrát adjanak a mindennapjaiknak, hogy újra tudják őket motiválni, arra hogy munkát vállaljanak, és akár tanulni is visszamenjenek. Ezen túlmenően pszichiáteri és pszichológusi segítséget is kapnak.

A másik csoport tagjai nem csak átmenetileg szállnak meg, hanem hosszú távon. Úgyszintén csak fiúk élnek a csoportban 15-22 éves korukig. Ebben a csoportban a nevelők feladata a következő: hozzásegíteni a fiatalokat, hogy saját identitásukat felfedezzék, kipróbálhassák az „önállóságot” illetve, hogy megtanulják, hogy hogyan töltsék el hasznosan a szabadidejüket. Azok a gyerekek, akik szakmai gyakorlaton vesznek részt, nekik van egy olyan lehetőségük, hogy 16 éves koruk után, önállóan egy kis lakásba költözzenek ki, ahol kipróbálhatják az önálló életet. Természetesen egy szociális munkás és/vagy nevelő rendszeresen ellenőrzi őket a lakásukban, hogy tényleg elmennek-e a szakmai gyakorlatra dolgozni, rendben tartják-e a lakásukat stb.

Amennyiben valamelyik gyermek nem tartja be a szabályokat, és többszöri figyelmeztetés ellenére sem hajlandó változtatni a hozzáállásán, azokat a gyereket nevelőszülőkhöz küldik. A nevelőszülők speciálisan képzettek, hogy ezeket a krízis helyzetben lévő gyerekeket kezelni

tudják. Természetesen ezek csupán esetleges megoldások, és ha valaki gyakran kerül „time-out”-ra, akkor valamilyen más megoldást kell számára keresni.

Általános szabályok

Gfellergutban három alapszabállyal dolgoznak:

1. Nem fogadják el semmilyen drog használatát.
2. Nem fogadják el az erőszak semmilyen formáját.
3. Nem fogadják el a diszkrimináció semmilyen megnyilvánulását.

Ezen a három fő szabályon kívül természetesen vannak még egyéb házirendi pontok, de alapvetően ez három pont határozza meg a mindennapjaikat.

Gfellergut pedagógiai alapelvei:

- Szenvedélybetegség kezelése
- Megértő hozzáállás és egyértelmű értékek
- A családokkal és rokonokkal való együttműködés
- Képességek felderítése
- A környezet hatása a neveltekre
- Rendszerszemlélet
- Az oktatás tervezése
- Referencia-személyek rendszere

Alapvetően elmondhatom, hogy Gfellergut nem csupán gyermekotthon, hanem sokféle szolgáltatást nyújtó intézmény. Ami számomra nagyon szimpatikus volt, hogy bevonták az intézmény többi tagját is a növendékek nevelésébe. Individuális programokat dolgoznak ki, az együtt kialakított koncepció mentén, és elsődleges céljuk, hogy a fiatalokat re-integrálják, a társadalom hasznos tagjává tegyék újra.

Jugendnetzwerk Horge, Wohngruppe Binz¹⁰

Individuális program

Anna Schmid kapcsolatai révén jutottam el Jugendnetzwerk Binzben található lakásotthonába. Nagyon vártam ezt a találkozót, hiszen, a CIF programjában ez volt első olyan intézmény, ami csakis gyermekneveléssel foglalkozott. A lakásotthon Zürich külső kerületében, újonnan épített házak között bújik meg. Ha nem tudom, hogy mit keresek, szinte észre sem lehet venni, pont úgy néz ki, mint a többi otthon. Becsengetés után Marc Grüninger fogadott, hogy körbevezessen az otthonon, és amíg az otthonvezető megérkezik, válaszoljon kérdéseimre. Maga a lakásotthon három szintből áll, az földszinten található a nevelők irodája, egy közösségi tér („nappali”), és a kamra. A középső szinten található a gyermekek szobái, és a legfelső szinten a konyha, az étkező, néhány gyerekháló és a fürdőszoba. Az étkezőből nyílik a terasz, és egy nagy udvar is tartozik az intézményhez, ahol tűzrakó hely is van. Marco elmesélte, hogy néha itt tartanak megbeszéléseket, ha jó az idő. Amikor megérkeztem, még csak egy fiú volt bent az intézetben, mert mindenki iskolába jár és délután három és öt óra között érkeznek meg a gyerekek.

Jugendnetzwerk koncepciója

Amikor az otthonvezető megérkezett (Karin Bachmann), megismertetett az otthon koncepciójával, hogy milyen elvek szerint nevelik a gyermekeket, milyen célok vezérlik az itt dolgozó nevelők/szociális munkások munkáját.

A fő céljuk, hogy a gyermekeket önálló életre neveljék, de nem individuális módon, hanem a csoporton keresztül. Minden héten egy gyermek egyedi fejlődését veszik górcső alá, és beszélnek meg közösen – a többi gyerekekkel együtt. Mindenkinek van beleszólása a csoport és egymás életébe.

Négy szintet lehet elérni. Minden elért szint után egyre nagyobb szabadságot kap a növendék, de több felelősséggel is jár a magasabb szint. A kezdő szint és a második szint közötti lépés viszonylag könnyen teljesíthető, hogy a gyermekeket jól lehessen motiválni. A következő lépéseket kell teljesíteni annak érdekében, hogy következő szintre léphessenek (a teljesség

¹⁰ <http://www.jugendnetzwerk.ch>

igénye nélkül): saját környezetének rendben tartása, többiekkel történő kommunikáció, szociális média /telefon, tévé nézés/ használata, közös főzésekben való részvétel (minden nap egy növendék főzi meg a vacsorát a többiek számára, felnőtt segítségével), saját tanulásának menedzselése, önálló ébredés, önálló iskolába járás, higiénia, mosás és saját öltözék rendben tartása stb.

Minden héten közösen megtervezik a hetet, ilyenkor megkérlik a gyermekeket, hogy jelezzék, hogy melyik napokon kívánnak kimenőre menni, mikor hoznak be az intézetbe barátokat (amennyiben valamelyik növendék párkapcsolatban él, úgy három hónap együttlét után a társát behozhatja és későbbiekben akár ott is töltheti az éjszakát.)

Ám, ha valaki nem tartja be a szabályokat, például jelzés nélkül nem jön vissza kimenőről, úgy STOP jelzést kap, és nem léphet szintet. Ezen kívül, egy reflexiót kell írnia, hogy mi is történt pontosan, és ő hogyan éli meg szabályszegését. Ilyenkor a csoport élete is felborul, mert ha ilyen történik, akkor mindenkinek bent kell maradnia, nem lehet kimenőre menni, közösen megbeszélik a kihágás részleteit. Amennyiben ez többször előfordul, úgy akár a növendékek is kérhetik, hogy az illető kerüljön alacsonyabb szintre, kevesebb kiváltságban részesüljön. Közösen szavazzák meg a büntetést. Így csoporton keresztül nevelik az individuális személyeket. Viszont ha már kezelhetetlenné válik a helyzet, úgy a növendék „time-out”-ra megy, ami azt jelenti, hogy egy jól képzett nevelőszülőhöz kerül. (például: az egyik növendék túlságosan függött a mobiltelefonjától, nem lehetett vele beszélgetni, mert mindig csak nyomkodta a telefont. Így először megpróbálták éjszakára elkérni tőle (közösen megbeszélték), de mivel még mindig nem javult a helyzet, így 2 hétre elvették tőle a telefont, őt pedig egy olyan nevelőszülőhöz küldték, ahol nincs internet, és nem használhat mobiltelefont.) Amennyiben ez sem hoz javulást a növendék hozzáállásban, úgy másik gyermekotthonba kerül át, rövid időn belül. (2-3 hét alatt)

A szakemberek, akik együtt dolgoznak ezzel a koncepcióval, teljesen elfogadják, és értékei mentén közösen dolgoznak. Minden héten hétfőnként csoportmegbeszélést tartanak, ahol mindenki szívesen vesz részt, megbeszélik a következő heti tennivalókat. Minden növendéknek van egy „mentor” személye, aki felelős az illetőért. A nevelők sokszor 24-26 órát is dolgoznak, de biztosítva van, hogy éjjel 6 órát tudjanak pihenni. (ha krízis helyzet van, bármikor felébreszthető). Ám munkájuknak nem szerves része a takarítás, heti két alkalommal

takarító jár a csoportba. Adminisztrációt nem analóg módon vezetik, hanem számítógépen fájlokba írják a csoportnaplót, eseményeket, feladatokat. Pszichológus, fejlesztőpedagógus, családgondozó nem erősíti a csapatot, ők mind külsős szakemberek, de szorosan együtt dolgoznak. A nevelők feladata a külsős szakemberekkel való kapcsolattartáson túl, az iskolákkal, szülőkkel való rendszeresen együttműködés is. Amennyiben valamelyik kollégának szüksége van segítségre, akkor más szociális munkások állnak rendelkezésükre, hogy megoldják a felmerülő problémákat.

Összegezve, Jugendnetzwerk egy jól átgondolt, mindenki számára egyértelmű koncepció mentén működő lakásotthon, ahol a cél az önálló életre nevelés. Kellemes élmény volt, hogy a gyerekekkel együtt ülhettem le vacsorázni, és közben roppant érdeklődők voltak, hogy Magyarországon hogyan is néznek ki a gyermekotthonok, milyen szabályok szerint élnek itt a gyerekek, hogy néz ki Budapest. Kellemes meglepetés volt az is, hogy a gyerekek többsége szépen, érthetően beszéli az angol nyelvet, könnyű velük kommunikálni. Szívélyes fogadtatásuk miatt, szinte úgy éreztem, hogy akár a csapat része lettem, még ha csak egy estére is.

CIF 2017 Svájc – Tapasztalok

A svájci szociális szféra számomra legfontosabb tapasztalata, hogy minden feltétel adott ahhoz, hogy a nehéz helyzetben lévő emberek (legyen ez egy krízis helyzet, vagy tartós állapot) segítséget tudnak kérni, és vannak jól képzett szakemberek, akik a helyzetre reagálva megoldást kínálnak. A rendszer szemlélet, a jól kidolgozott koncepciók, egyértelmű feladatok országában jártam. Bármelyik intézménybe is látogattunk el, egyfajta céltudatosságot éreztem. A szociális munkások jól képzett szakemberek, a felsőfokú tanulmányaik során már sok szakmai gyakorlatot szereztek (a hat féléves képzésben két teljes félévet szakmai gyakorlattal töltenek). Így amikor kikerülnek a munka világába, akkor már valódi tapasztalattal rendelkeznek. Pont ezért is kevés a pálya elhagyó, hiszen az emberek már munkavállalás előtt tisztán látják saját rendszerük nehézségeit, előnyeit.

Számomra követendő példa, hogy minden intézménynek jól kidolgozott, közösen elfogadott koncepciója van. A munkavállalók a koncepció mentén dolgoznak. Mivel szerteágazó a

szociális szféra (külön iskola pszichológusi rendelők, családgondozók, gyermekjóléti szolgálatok működnek, és sokan nem állami szerveknél, hanem a privát szférában dolgoznak, állami megbízással), könnyen tudnak feladatokat delegálni. Sokkal többet kommunikálnak egymással a különböző szervezetek, azért, hogy a krízisben lévő család, egyén problémáját mihamarabb megoldják. A nevelőszülői hálózat Svájcban nagy múltra tekint vissza, kultúrája van a nevelőszülőkkel való együttműködésnek. A rendszer átjárható, nem merev. (Például: a nevelőszülő és a gyakran pszichiáteri kezelésen részt vevő egyedülálló anyuka együttműködik, hogy a gyermek a lehető legkevesebbet sérüljön a felmerülő krízis helyzetekben. Ebben partner az esetgondozó, családgondozó, a pszichológus és az iskola is).

Számomra üdítő látvány volt, hogy a munkáltatók mindent megtesznek azért, hogy munkavállalóik jól érezzék magukat. Minden intézményben szép kialakított ebédlők, pihenő szobák várják a munkavállalókat. Ha valaki úgy érezte, hogy segítséget kell kérnie, mindenhol fellelhető egy szociális munkás, akinek a szupervízió és a kollégák segítése a feladata. (Ez nem csupán a szociális szférára jellemző, nagy vállalatoknál is rendszeresen dolgoznak szociális munkások, akik segítik a felmerülő problémákban a munkavállalókat. Ha valakiről például kiderül, hogy alkoholista, akkor nem elküldik, hanem először segítenek neki, akár a családját bevonva is).

A svájci szemléletre jellemző, hogy az ártalmakat szeretnék csökkenteni, és tisztában vannak vele, hogy megszüntetni a problémákat nem lehet, de mindenki azon dolgozik, hogy a felmerülő problémákra mihamarabb megoldásokat találjanak.

Elérhetőség lista

CIF Switzerland tagjai 2017

- Bieri Runkel Beatrice, Scheuchzerstrasse 85/905, 8006 Zürich

Telefon: +41 (0) 44 493 13 22 email: beatrice.bierirunkel@bluewin.ch

- Fischbaker Schroblitgen, Kronengasse 11, 5400 Baden

telefon: +41 (0)56 210 30 35 email: elisabeth.fischbaker@bluewin.ch

- Hilfiker Irene, Espenhofweg 42/6 8047 Zürich

telefon: +41 (0) 43 818 66 65 email: i.hilfiker@bluewin.ch

- Holenweg Heidi, Illauerstrasse 40, 8307 Effretikon

telefon: +41 (0) 76 389 25 20 email: heidi.holenweg@bluewin.ch

- Hsu Ya-chuan, Eppenbergrasse 99, 5012 Wöschnau

email: whitepeony@gmail.com

- Muster Fabienne, Regensberstr. 308, 8050 Zürich

telefon: +41 (0) 76 366 40 25 email: fabienne.muster@hotmail.ch

- Richner Katharina, Steinhölzliweg 71, 3007 Bern

telefon: +41 (0)31 971 82 73

- Stübi Roland, Bolligenstrasse 14b, 3006 Bern

telefon: +41 (0)31 331 27 41 email: info@rolandstuebi.ch

- Zünd Sabine, Greifemseestrasse 34, 8603, Schwerzenbach

Telefon: +41 (0) 44 825 54 90 email: zund@ggaweb.ch

CIF Switzerland 2017 Résztvevők

România

- Nadane Luana Mirella

Ioc Barlad, jud Vaslui, Romania

telefon: +40 761 135 224 email: nadaneluanemirela@gmail.com

- Dohotaru Pletoianu Maruis Sergiu

730204 Vaslui, Romania

telefon: +40 744 952 837 email: dohotarumarius82@yahoo.com

- Ulmeanu Elena

Calarasi, Romania

Telefon: +40 724 501 951 email: ulmeanu_elena@yahoo.com

Kirgizisztán

- Asanbekov Maksatbek

Bishkek, Kyrgyz Republic

albarsbek@gmail.com

Amerikai Egyesült Államok

- Venner Kimberly Lynn

Marion, Iowa 52302 USA

telefon: +31 560 6426 email: kvenner@Tanagerplace.org

Törökország

- Derin Murat

Rüzgarli-Ulus-Ankara

telefon +543 524 74 04 email:meritduran@gmail.com

Előadók elérhetőségi listája

- Anna Schmid

email: smia@zhaw.ch

- Johanna Brandstetter

telefon:+41 071 226 18 53 email: johanna.brandstetter@fhsg.ch

- Eliane Schicker

telefon:+ 41 043 299 33 33 email: eliane.schicker@zjk.ch

- Fabienne Muster

telefon: +41 (0) 76 366 40 25 email: fabienne.muster@hotmail.ch

- August Schwere

august.schwere@zeka-ag.ch

- Karin Bachmann

telefon: +41 076 345 82 88 email: wohngruppe.binz@jugendnetzwerk.ch